

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/158/2004

PREFERENCJE PARTYJNE W PAŹDZIERNIKU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 października 2003 roku

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w październiku¹, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 45% ankietowanych, o 3 punkty więcej niż we wrześniu. Mimo tego wzrostu deklarowana frekwencja wyborcza nadal utrzymuje się na niższym poziomie niż przed wyborami do Parlamentu Europejskiego. Natomiast liczba respondentów jednoznacznie odrzucających udział w wyborach do Sejmu i Senatu wciąż pozostaje wyraźnie wyższa niż przed wyborami do PE (37%). Można zatem powtórzyć hipotezę, że dane o rzeczywistej niskiej frekwencji w wyborach do PE najwyraźniej trwale ośmieliły sporą część badanych do mówienia prawdy o swym faktycznym stosunku do polityki i procedur wyborczych, nie zaś składania czysto deklaracyjnych zapowiedzi uczestniczenia w wyborach. Pozostali ankietowani twierdzą, że jeszcze nie wiedzą, czy wzięliby udział w wyborach, gdyby odbywały się one w październiku (18%), jednak i ta grupa - jak wskazuje doświadczenie - faktycznie nie uczestniczyłaby w głosowaniu.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ęła)by Pan(i) w nich udział?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	2003			2004									
	w procentach												
Na pewno wziął(ęła)bym w nich udział	57	54	51	56	50	52	52	52	44	40	42	42	45
Nie wiem, czy wziął(ęła)bym w nich udział	18	17	19	17	19	20	20	18	17	17	21	21	18
Na pewno nie wziął(ęła)bym w nich udziału	24	29	30	27	31	28	28	31	39	43	37	37	37

Na nieznacznie niższym poziomie niż przed wyborami do PE utrzymuje się liczba ankietowanych zapowiadających udział w wyborach parlamentarnych, ale niewiedzących, na

którą partię oddaliby swój głos. W październiku 17% zadeklarowanych wyborców (o 2 punkty mniej niż we wrześniu) jeszcze nie wie, na którą partię będzie głosować. Odsetek ten jest mniejszy niż w połowie ubiegłego roku, kiedy utrzymywał się na rekordowym - najwyższym, odkąd prowadzimy pomiar - poziomie (od maja do grudnia 2003 roku wynosił średnio 26%), ale ciągle pozostaje nieco większy niż w poprzednich latach.

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?											
	I 2004	II 2004	II/III 2004	III 2004	IV 2004	V 2004	VI 2004	VII 2004	VIII 2004	IX 2004	X 2004
	w procentach										
Trudno powiedzieć	21	21	20	20	24	21	13	18	15	19	17

Jeśli zatem uwzględnimy wszystkie te grupy, czyli badanych, którzy z większym lub mniejszym prawdopodobieństwem nie wezmą udziału w wyborach, a także chcących w nich uczestniczyć, ale niewiedzących, na kogo będą głosować, to możemy powiedzieć, że w październiku niespełna dwie piąte uprawnionych do głosowania (37%, o 3 punkty więcej niż we wrześniu) miało sprecyzowane preferencje wyborcze. Warto pamiętać o tej liczbie, ponieważ stanowi ona podstawę procentowania, do której odnoszą się wyniki poparcia dla poszczególnych partii.

Gdyby wybory do parlamentu odbywały się w październiku, zwyciężyłaby w nich Platforma Obywatelska, na którą chce głosować 27% ankietowanych wybierających się na wybory i mających sprecyzowane sympatie partyjne. W porównaniu z wrześniem poparcie dla PO wzrosło o 2 punkty i pod względem popularności ugrupowanie to nadal wyraźnie wyprzedza swoich pozostałych konkurentów. Na drugim miejscu znalazły się *ex aequo* LPR oraz PiS - każdą z tych partii zamierza poprzeć po 14% zadeklarowanych uczestników wyborów wiedzących, na kogo będą głosować. W porównaniu z ubiegłym miesiącem notowania obu tych partii zmieniły się nieznacznie - LPR minimalnie zyskał, a PiS

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (173) przeprowadzono w dniach 1-4 października 2004 roku na liczącej 988 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

minimalnie stracił. Na trzecim miejscu naszego rankingu znalazła się Samoobrona, która popierana jest przez 12% wyborców mających sprecyzowane preferencje partyjne, o 2 punkty więcej niż we wrześniu. Kolejne miejsce, z takim samym wynikiem, zajęły PSL, SLD i UW. W październiku głosowanie na każdą z tych partii zapowiedziało po 6% wyborców mających określone sympatie polityczne. W porównaniu z ubiegłym miesiącem poparcie dla SLD spadło o 3 punkty, minimalnie zaś zwiększyło się w przypadku PSL. Największy wzrost deklaracji poparcia odnotowujemy w stosunku do UW, która ma teraz o 3 punkty więcej potencjalnych wyborców niż we wrześniu. Obecny wynik tej partii jest najlepszy od kilkadziesiąt miesięcy. Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w październiku, do parlamentu nie weszłyby samodzielnie SDPI, na którą chce głosować 4% wyborców, a także KPEiR oraz UP (po 3%). (W sumie zatem koalicja SLD-UP cieszy się poparciem 9% wyborców mających określone sympatie partyjne.) W październiku w naszym rankingu zaznaczyły swoją obecność na scenie politycznej również UPR oraz DPL (po 1%).

Tabela 3

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*									
	II/III 2004	III 2004	IV 2004	V 2004	VI 2004	VII 2004	VIII 2004	IX 2004	X 2004	
	w procentach									
Platforma Obywatelska RP	29	27	29	26	28	29	25	25	27	
Liga Polskich Rodzin	9	7	6	7	16	16	12	13	14	
Prawo i Sprawiedliwość	10	15	9	13	10	14	16	15	14	
Samoobrona RP	23	24	24	20	13	13	10	10	12	
Polskie Stronictwo Ludowe	7	4	5	8	7	6	6	5	6	
Sojusz Lewicy Demokratycznej	11	10	6	5	7	5	7	9	6	
Unia Wolności	1	2	2	3	3	5	4	3	6	
Socjaldemokracja Polska	-	-	7	5	4	4	7	7	4	
Unia Pracy	3	3	4	3	4	2	3	4	3	
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	2	2	1	3	3	3	3	3	3	
Unia Polityki Realnej	1	0	1	2	1	1	1	1	1	
Demokratyczna Partia Lewicy	0	1	1	0	0	0	0	1	1	
Inne	1	1	3	1	1	1	1	2	2	
N=	617	426	396	410	367	299	330	331	369	

***Uwaga:** W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, a po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

Nadal utrzymuje się niechętna postawa Polaków wobec polityki, a w szczególności wobec partycypacji w procedurach demokratycznych. Najwyraźniej poczucie, że nieuczestniczenie w wyborach jest czymś niewłaściwym i nieaprobowanym społecznie, nie ma już takiego znaczenia jak przed wyborami do Parlamentu Europejskiego. Nieuczestniczący w wyborach najwyraźniej w mniejszym stopniu niż jeszcze w maju wstydzą się swej postawy i uznają ją za coś niewłaściwego.

W październiku poparcie dla najbardziej liczących się ugrupowań niewiele się zmieniło. Najwyraźniej zyskała UW, której przedstawiciele, gdyby wybory odbywały się w tym miesiącu, zasiedliby w nowym parlamencie. W porównaniu z wrześniem minimalnie poprawiły się także notowania PO oraz Samoobrony. Natomiast najwięcej zwolenników straciło rządzące SLD, a październikowy wynik tego ugrupowania należy do najniższych z uzyskiwanych w naszych sondażach.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ęła)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ęła)bym w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ęła)bym w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ęła)bym w nich udziału (%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	45	18	37	987
Płeć				
Mężczyźni	49	17	34	471
Kobiety	41	20	39	516
Wiek				
18-24 lat	49	19	32	152
25-34	36	22	42	174
35-44	42	20	39	172
45-54	47	18	35	193
55-64	45	18	37	129
65 lat i więcej	52	14	35	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	43	20	36	358
Miasto do 20 tys.	46	19	35	126
20-100 tys.	39	19	41	197
101-500 tys.	51	15	35	190
501 tys. i więcej mieszk.	51	15	34	116
Wykształcenie				
Podstawowe	41	20	39	280
Zasadnicze zawodowe	39	23	38	254
Średnie	47	16	37	344
Wyższe	63	11	27	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	62	7	31	60
Prac.umysł.niż.szczebła	47	18	35	79
Pracownicy fiz.- umysł.	34	29	36	69
Robotnicy wykwalifikowani	37	27	36	95
Robotnicy niewykwalifik.	35	16	49	56
Rolnicy	51	26	23	52
Pracujący na własny rach.	55	0	45	36
Bierni zawodowo				
Renciści	42	17	41	90
Emeryci	51	13	36	197
Uczniowie i studenci	58	19	23	84
Bezrobotni	31	22	47	116
Gospodynie domowe i inni	43	24	33	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	46	18	37	153
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	48	22	30	63
sekt. pryw. poza rolnict.	42	16	42	185
prywatnym gosp. rolnym	49	27	24	50
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	36	22	42	144
301-500	41	16	43	160
501-900	44	13	43	236
901-1200	58	15	28	80
Powyżej 1200 zł	60	16	24	60
Ocena własnych war. mater.				
Złe	38	19	43	322
Średnie	43	20	37	418
Dobre	58	15	27	247
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	58	18	24	50
Raz w tygodniu	51	17	32	542
1-2 razy w miesiącu	44	19	37	119
Kilka razy w roku	29	22	49	182
W ogóle nie uczestniczy	38	17	45	93
Poglądy polityczne				
Lewica	57	15	28	149
Centrum	38	21	41	310
Prawica	65	13	23	234
Trudno powiedzieć	31	22	48	294

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	Centrum	DPL	KPEiR	LPR	PLD	PO RP	PSL	PiS	RO	RKN
Ogółem	0	1	3	14	0	27	6	14	0	0
Płeć										
Mężczyźni	0	1	2	13	0	25	6	17	0	0
Kobiety	0	1	6	16	0	29	7	10	1	1
Wiek										
18-24 lat	0	0	2	11	0	35	3	16	0	0
25-34	0	0	0	9	0	33	6	16	2	0
35-44	0	2	0	10	0	31	8	17	0	0
45-54	1	1	2	8	0	30	8	11	0	0
55-64	0	0	5	21	0	19	3	15	0	0
65 lat i więcej	0	0	11	26	1	13	7	10	1	2
Miejsce zamieszkania										
Wieś	1	2	3	18	1	8	12	10	0	0
Miasto do 20 tys.	0	0	9	13	0	21	5	16	2	0
20-100 tys.	0	0	5	11	0	38	3	17	0	0
101-500 tys.	0	0	3	15	0	35	3	15	0	1
501 tys.i więcej mieszk.	0	0	0	9	0	47	2	15	2	0
Wykształcenie										
Podstawowe	0	2	3	22	0	14	6	11	1	1
Zasadnicze zawodowe	1	0	3	21	0	14	7	18	0	0
Średnie	0	1	5	9	0	38	6	14	0	0
Wyższe	0	0	0	5	0	36	5	12	1	0
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	0	0	0	0	0	49	3	20	0	0
Prac.umysł.niż.szczebla	0	0	4	7	0	39	10	12	0	0
Pracownicy fiz.- umysł.	0	0	0	8	0	19	6	23	0	0
Robotnicy wykwalifikowani	0	0	0	12	0	27	9	16	0	0
Robotnicy niewykwalifik.	0	9	0	19	0	11	0	18	0	0
Rolnicy	0	3	0	18	3	5	18	8	0	0
Pracujący na własny rach.	0	0	0	3	0	46	5	18	4	0
Bierni zawodowo										
Renciści	2	0	6	16	0	16	4	15	0	0
Emeryci	0	0	12	22	0	14	4	11	1	2
Uczniowie i studenci	0	0	0	15	0	42	4	12	0	0
Bezrobotni	0	0	0	21	0	20	8	17	0	0
Gospodynie domowe i inni	0	0	0	12	0	51	5	6	0	0
Pracuje w:										
inst. państw., publicznej	0	0	0	6	0	31	11	22	0	0
spółce właścicieli	0	5	5	8	0	22	0	11	0	0
prywatnych i państwa	0	0	0	10	0	40	3	14	1	0
sekt. pryw. poza rolnict.	0	4	0	16	0	5	20	9	0	0
prywatnym gosp. rolnym										
Dochody na jedną osobę										
Do 300 zł	0	0	2	16	0	11	13	13	0	0
301-500	1	0	2	22	0	29	4	14	0	0
501-900	0	0	3	13	0	32	5	18	1	1
901-1200	0	0	3	12	0	31	2	15	0	0
Powyżej 1200 zł	0	0	3	7	0	27	2	11	0	0
Ocena własnych war. mater.										
Złe	1	2	3	20	0	20	8	10	0	0
Średnie	0	1	4	16	0	24	8	19	1	0
Dobre	0	0	3	8	1	35	3	10	1	1
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	0	0	4	36	0	5	6	22	4	4
Raz w tygodniu	0	1	4	16	0	25	8	14	0	0
1-2 razy w miesiącu	0	0	0	12	0	28	7	14	0	0
Kilka razy w roku	0	0	6	5	0	31	0	16	0	0
W ogóle nie uczestniczy	0	0	0	2	0	45	0	4	0	0
Poglądy polityczne										
Lewica	0	3	3	3	0	14	10	4	0	0
Centrum	0	0	3	14	0	24	11	11	0	0
Prawica	0	0	1	20	0	38	1	22	1	1
Trudno powiedzieć	1	0	13	17	1	20	4	11	2	0

(continued)

Tabela 2 cd.

(%)

	Samobrona	SdPi	SLD	UPR	UP	UW	Zieloni 2004	Inne partie	Liczba osób
Ogółem	12	4	6	1	3	6	0	2	369
Płeć									
Mężczyźni	17	4	7	1	1	4	1	2	209
Kobiety	6	4	5	1	4	8	0	0	160
Wiek									
18-24 lat	10	5	9	0	4	4	0	0	56
25-34	9	6	6	3	2	5	0	5	50
35-44	16	0	3	0	3	4	2	2	64
45-54	15	2	4	4	3	10	1	0	82
55-64	10	3	12	0	2	8	0	1	52
65 lat i więcej	10	8	4	0	1	4	0	2	65
Miejsce zamieszkania									
Wieś	28	5	6	1	4	1	1	1	122
Miasto do 20 tys.	9	2	9	0	1	10	3	0	47
20-100 tys.	5	2	6	1	2	10	0	0	60
101-500 tys.	1	3	7	3	4	10	0	0	84
501 tys.i więcej mieszk.	4	6	5	0	0	3	0	8	56
Wysztalcenie									
Podstawowe	22	7	6	0	1	3	0	1	87
Zasadnicze zawodowe	23	3	4	0	4	1	0	1	83
Średnie	5	2	7	1	2	7	1	1	140
Wyższe	1	5	8	4	3	16	1	4	60
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier.,inteligencja	2	0	3	0	2	16	0	4	31
Prac.umysł.niż.szczebła	7	7	2	0	3	9	0	0	33
Pracownicy fiz.- umysł.	0	0	5	5	0	18	3	12	19
Robotnicy wykwalifikowani	18	4	10	0	4	0	0	0	29
Robotnicy niewykwalifik.	33	4	7	0	0	0	0	0	17
Rolnicy	29	5	2	5	3	0	0	0	24
Pracujący na własny rach.	6	0	4	6	3	4	0	0	19
Bierni zawodowo									
Renciści	28	4	0	3	0	7	0	0	29
Emeryci	7	6	9	0	2	8	0	2	82
Uczniowie i studenci	7	7	9	0	3	0	0	0	36
Bezrobotni	19	0	3	0	4	4	4	0	30
Gospodynie domowe i inni	4	0	13	0	9	0	0	0	18
Pracuje w:									
inst. państw., publicznej	7	2	8	0	4	7	0	2	61
spółce właścicieli									
prywatnych i państwa	15	8	0	3	4	17	2	0	28
sekt. pryw. poza rolnict.	12	1	4	2	3	6	0	4	67
prywatnym gosp. rolnym	32	2	3	6	3	0	0	0	22
Dochody na jedną osobę									
Do 300 zł	27	2	3	2	0	8	3	0	43
301-500	10	5	5	2	6	0	0	0	56
501-900	11	3	4	0	2	3	0	4	89
901-1200	5	8	8	0	4	10	0	2	40
Powyżej 1200 zł	7	4	12	0	4	20	2	0	33
Ocena własnych war. mater.									
Złe	16	3	7	2	2	4	1	1	93
Średnie	14	2	4	1	2	4	0	2	150
Dobre	7	6	9	1	4	10	0	1	126
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	0	0	5	4	0	3	0	5	23
Raz w tygodniu	13	3	5	0	2	5	1	1	229
1-2 razy w miesiącu	15	5	0	3	0	11	2	3	40
Kilka razy w roku	13	1	8	3	10	6	0	0	45
W ogóle nie uczestniczy	8	13	16	3	2	8	0	0	31
Poglądy polityczne									
Lewica	6	15	23	1	4	10	2	2	76
Centrum	13	2	4	2	6	10	0	3	101
Prawica	11	0	0	1	1	4	0	1	142
Trudno powiedzieć	24	2	3	0	0	0	0	2	50